

CRÒNICA LEGISLATIVA DE LES ILLES BALEARS

Segon semestre 2020

“L’impuls dels drets lingüístics també en època de crisi”

Maria Ballester Cardell*

Resum

La greu emergència sanitària ha seguit condicionant tots els àmbits d’actuació de l’Administració, entre els quals es troba el foment de la llengua catalana i la política lingüística. Mentrestant, s’ha mantingut la controvèrsia sobre la unitat lingüística i envers l’ús de les llengües oficials en espais tan sensibles com l’educació i la salut. En l’àmbit jurisdiccional, s’han resolt controvèrsies sobre els coneixements de la llengua catalana en l’àmbit de la Funció Pública. A final d’any, i per reforçar la seguretat lingüística, es posa en marxa l’Oficina de Drets Lingüístics de les Illes Balears.

Paraules clau: política lingüística; Illes Balears; unitat de la llengua catalana; foment del català; Oficina dels Drets Lingüístics.

LEGISLATIVE REPORTS ON BALEARIC ISLANDS

Second half of 2020

“The promotion of language rights in time of crisis”

Abstract

The serious health emergency has continued to affect all areas of action of the administration, including the promotion of the Catalan language and language policy. Meanwhile, controversy has remained over language unity and the use of official languages in areas as sensitive as education and health. In the jurisdictional field, controversies have been resolved on knowledge of the Catalan language in the field of the civil service. At the end of the year, the Office of Linguistic Rights of the Balearic Islands is set up to help strengthen linguistic security.

Keywords: language policy, Balearic Islands; unity of the catalan language; promotion of Catalan; Office of Linguistic Rights.

* Maria Ballester Cardell, professora contractada doctora de dret constitucional de la UIB. maria.ballester@uib.es

Citació recomanada: Ballester Cardell, Maria. (2021). «Crònica legislativa de les Illes Balears. Segon semestre de 2020», *Revista de Llengua i Dret, Journal of Language and Law*, 75, 253-261. <https://doi.org/10.2436/rld.i75.2021.3617>

Sumari

- 1 El debat sobre la llengua catalana al Parlament de les Illes Balears
- 2 Dia Europeu de les Llengües a les Illes Balears
- 3 Un estudi revelador sobre l'ús de la llengua catalana a la Universitat de les Illes Balears
- 4 Entrada en funcionament de l'Oficina de Drets Lingüístics a les Illes Balears
- 5 Avanços en el procés d'elaboració la llei d'educació de Balears. Nous compromisos d'entitats privades en favor de la llengua catalana
- 6 Conflictivitat
- 7 Conclusions

Durant el segon semestre de 2020, la crisi sanitària que ens ha tocat viure ha continuat monopolitzant l'agenda pública a les Illes Balears. La greu emergència ha atacat amb la màxima intensitat la salut de les persones i el teixit econòmic i ha afectat tots els àmbits, entre els quals es troba el foment de la llengua catalana i la política lingüística. Tanmateix, les institucions autonòmiques i insulars responsables han transitat cap a la “nova normalitat” també en el procés d'impuls i normalització de la llengua catalana.

Pel que fa a disposicions de foment i promoció de la llengua catalana en l'àmbit autonòmic, destaquen, entre altres, les següents: la Resolució de la directora general de Política Lingüística de 14 de juliol de 2020, per la qual es nomenen els membres de la Comissió de Toponímia de les Illes Balears (BOIB núm. 126, de 16 de juliol de 2020); la Resolució de la secretària autonòmica d'Universitat, Recerca i Política Lingüística per la qual es concedeixen ajuts per a actuacions de foment de l'ús de la llengua catalana a les Illes Balears per a l'any 2020 (BOIB núm. 186, de 29 d'octubre de 2020); la Resolució del conseller d'Educació, Universitat i Recerca de 20 de novembre de 2020, per la qual es concedeixen ajuts destinats als mitjans de comunicació en llengua catalana a les Illes Balears per a l'any 2020 (BOIB núm. 200, de 26 de novembre de 2020) i la Resolució de la directora general de Primera Infància, Innovació i Comunitat Educativa, de 23 de novembre de 2020, per la qual s'aprova la convocatòria del programa “tallers de llengua catalana per a joves nousvinguts” en centres docents sostinguts amb fons públics dependents de la Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca que imparteixen educació secundària obligatòria el curs escolar 2020-21 (BOIB núm. 200, de 26 de novembre de 2020).

1 El debat sobre la llengua catalana al Parlament de les Illes Balears

Continua la instrumentalització política de la llengua per part del Grup Parlamentari VOX-Actua, que manté una ofensiva molt intensa envers la política lingüística, principalment en l'àmbit educatiu. Així, el passat 10 d'agost el Grup Parlamentari VOX-Actua Balears registra una proposició no de llei de suport al sector privat de la comunicació de les Balears davant la crisi de la COVID-19. El debat es produeix a la sessió del dia 3 de novembre a la Comissió d'Hisenda i Pressuposts. Es planteja que en aquests moments cal que les relacions entre el poder executiu i els mitjans de comunicació siguin transparents, sense posar en dubte la independència informativa. En concret, es considera que els ajuts no s'han de condicionar a la llengua que empren els mitjans de comunicació i es recorda que la llengua escrita en català ja té ajuts directes. Per això, es proposa que el Parlament demani al Govern que les mesures i incentius fiscals s'aplicaran als autònoms i als mitjans sense establir criteris lingüístics de discriminació positiva. La iniciativa és rebutjada per 8 vots en contra (Mixt-MÉS per Menorca, MÉS per Mallorca, Unidas Podemos, El Pi, Socialista) i 5 vots a favor (VOX, Ciudadanos, Popular) (*Diari de Sessions de la Comissió d'Hisenda i Pressuposts del Parlament de les Illes Balears*, núm. 39, de 3 de novembre de 2020). També el Grup Parlamentari VOX-Actua Balears formula una sol·licitud de compareixença urgent de l'inspector en cap de la Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca a causa del que es considera “adoctrinament secessionista i pancatalanista en alguns centres educatius [...] davant les intervencions aparegudes en alguns mitjans de comunicació sobre pancartes secessionistes [...] en espais dins els centres educatius” (BOPIB núm. 68, de 9 d'octubre de 2020).

Altrament, els grups parlamentaris d'esquerra i nacionalistes impulsen accions a favor de la unitat de la llengua i de la recuperació dels drets lingüístics dels ciutadans a tots els nivells.

En aquest sentit, destaca la iniciativa del Grup Parlamentari Mixt (MÉS per Menorca), que presenta la Proposició de llei de modificació de la Llei 11/2014, de 15 d'octubre, de comerç de les Illes Balears, amb l'objectiu de recuperar i fomentar l'ús del català en un àmbit tan sensible com és el del comerç (BOPIB núm. 68, de 9 d'octubre de 2020). A la part expositiva s'explica que amb la derogació de la Llei 11/2001, de 15 de juny, d'ordenació de l'activitat comercial a les Illes Balears, s'eliminaren de l'ordenament jurídic del sector els drets lingüístics dels consumidors. Per això, la iniciativa legislativa impulsa la inclusió d'un nou article 5 bis, amb la rúbrica “Drets lingüístics dels consumidors”; en concret, es pretén incloure una referència expressa a la prohibició de discriminació dels consumidors per raó de llengua i el reconeixement, en els establiments amb més de tres treballadors, del dret dels consumidors a ser atesos en la llengua oficial de les Illes Balears que triïn. També es preveu l'actuació promotora, per part de les administracions competents, de l'ús progressiu de la llengua catalana en les activitats comercials, retolació, símbols i distintius dels establiments comercials. A

més, amb aquesta iniciativa es pretén la modificació de l'article 20, dedicat a la publicitat de l'horari comercial, per tal que aquesta informació comercial hagi de constar, almenys, en català.

D'altra banda, els grups parlamentaris Mixt (MÉS per Menorca) i MÉS per Mallorca presenten la proposició no de llei relativa a l'oficialitat de la llengua catalana a la Unió Europea (BOPIB núm. 68, de 9 d'octubre de 2020). Aquesta iniciativa és el resultat d'una proposta feta per la Plataforma per la Llengua als grups parlamentaris l'any 2019, quan des de l'entitat es va posar en marxa una campanya de compromisos electorals arreu del domini lingüístic a favor de la llengua. Aquesta proposició va en la mateixa línia de la proposició no de llei del Parlament de les Illes Balears d'11 de novembre de 1987, que va prosperar amb el suport unànim de la Comissió de Cultura i Educació. I també va en consonància amb les peticions aprovades, respectivament, pel Parlament de Catalunya i les Corts Valencianes en el mateix sentit. En la proposta formulada en el Parlament de les Illes Balears es parteix de la premissa que milions de ciutadans de l'Estat espanyol formen part de la comunitat lingüística catalana i que, per això, l'Estat té el deure moral de promoure activament el dret de participar en català davant totes les administracions (també a nivell internacional o supraestatal) a què estan subjectes els seus ciutadans. En concret, es demana que el Parlament insti el Govern d'Espanya a iniciar el procediment per sol·licitar al Consell d'Europa la plena oficialitat del català a la Unió. En paral·lel, es proposa que el Parlament s'adreci a les institucions comunitàries per demanar que el català sigui plenament oficial a la Unió Europea i que, també, es dirigeixi al Parlament de Catalunya i a les Corts Valencianes per treballar de manera conjunta per aconseguir el dit objectiu.

Durant aquest darrer semestre, els grups que donen suport al govern autonòmic han presentat sengles iniciatives davant la Comissió d'Assumptes Institucionals i Generals sobre la unitat de la llengua catalana (la primera fou aprovada fora del termini que abasta aquesta crònica). Així, en el BOPIB núm. 55, de 10 de juliol, queda registrada la proposició no de llei "relativa a la unitat de la llengua pròpia", davant els "intents de fragmentació o [...] de manca de sensibilitat cap a la unitat de la segona llengua més parlada de l'Estat"; en concret, es presenta la Sentència del Tribunal Suprem núm. 634/2020, de 14 de juny, com una mostra dels "intents d'empetitiment i fragmentació de la llengua catalana". Per això, mitjançant la proposició no de llei es demana que el Parlament rebutgi les mesures que suposin impediments que limiten la capacitat dels parlants de català de relacionar-se amb normalitat amb els ciutadans de la resta del domini lingüístic; es proposa, també, que la Cambra insti els governs català, valencià i balear perquè treballin de forma conjunta per afavorir la normalització de la llengua catalana en tots els àmbits; finalment, es demana que, a través del Parlament, el Govern d'Espanya i les Corts Generals reconeguin jurídicament la unitat de la llengua catalana.

En una línia molt semblant a la indicada al paràgraf anterior, els grups parlamentaris Socialista, Unidas Podemos i MÉS per Mallorca formulen la proposició no de llei "relativa a defensar la unitat de la llengua catalana" (BOPIB núm. 72, de 30 d'octubre de 2020). En aquest cas, s'invoquen els diversos intents de fragmentació dels darrers anys enfront de la continuïtat lingüística i la realitat unitària de la llengua catalana, amb especial referència a les resolucions judicials que han ratificat la prohibició de l'ús administratiu del valencià a Catalunya i a les Illes Balears. S'explica, també, que els dèficits de coordinació política entre els governs de les comunitats autònomes on es parla català impedeixen la reciprocitat plena dels mitjans audiovisuals en llengua catalana arreu dels territoris on és oficial. I, de manera més específica, es posen en relleu les disfuncions existents per compartir continguts audiovisuals doblats en català en els diversos territoris. Per això, es demana que el Parlament reconegui i declari la unitat de la llengua catalana i, alhora, rebutgi els impediments per poder viure en normalitat i amb garanties aquesta unitat lingüística. Finalment es demana que s'insti el Govern de l'Estat a reconèixer públicament i oficialment la unitat de la llengua catalana.

A l'àmbit insular, podem destacar l'aprovació per part del Consell de Formentera, en la reunió del Ple ordinari del 25 de novembre, d'una moció impulsada per la Plataforma per la Llengua i promoguda a partir de la campanya "Som 10 milions, som una llengua". La moció, que és aprovada amb els vots en contra de l'oposició, reconeix la unitat de la llengua, rebutja els impediments normatius i administratius per poder viure en normalitat en català i insta les diferents administracions a vetllar pel compliment d'aquestes propostes i abandonar les pràctiques de fragmentació lingüística.

El debat sobre l'ús de les llengües oficials a la ràdio i televisió de les Illes Balears també arriba a la Cambra balear a través d'una pregunta parlamentària al director general de l'Ens Públic de Radiotelevisió de les Illes

Balears (EPRTVIB). En concret, un diputat de MÉS per Mallorca demana per què, en el programa que cobrí la visita del rei Felip VI a Petra, el reportatge realitza el seguiment emprant la llengua castellana (BOPIB núm. 69, de 16 d'octubre de 2020). La Comissió de Control Parlamentari sobre la Radiotelevisió de les Illes Balears, en sessió de 15 d'octubre de 2020, debat, entre altres, aquesta pregunta relativa a la presència de la llengua castellana a IB3 TV (BOPIB núm. 72, de 30 d'octubre de 2020). El director general de l'EPRTVIB explica que les intervencions del conductor i dels reporters del programa utilitzen, en tot moment, la llengua catalana i que durant uns minuts una col·laboradora externa (que no és reportera d'IB3, però que hi col·labora de manera habitual) fa la seva intervenció en castellà (*Diari de sessions de la Comissió de Control Parlamentari sobre la Radiotelevisió de les Illes Balears*, núm. 9, de 15 d'octubre de 2020).

Encara en l'àmbit parlamentari, és remarcable l'aprovació, per part de la Comissió d'Educació, Universitat i Recerca del Parlament de les Illes Balears, reunida en sessió de 19 de novembre, de la resolució segons la qual s'insta el Govern a garantir que la futura Oficina de Defensa dels Drets Lingüístics assumeixi com a llenguatge per a la seva promoció i defensa també el llenguatge de signes, donant compliment a la normativa internacional, nacional i autonòmica (BOPIB núm. 78, de 2 de desembre de 2020).

2 Dia Europeu de les Llengües a les Illes Balears

A partir de 2001, i arran de la Decisió del Comitè de Ministres del Consell d'Europa, cada 26 de setembre es commemora la riquesa i la diversitat lingüística europea, que ha de ser preservada i reforçada, i el foment de l'aprenentatge de llengües arreu del continent.

Aquest any, el Govern de les Illes Balears, mitjançant l'acció coordinada entre la Direcció General de Relacions Exteriors i la Direcció General de Política Lingüística, organitza un conjunt d'actes, entre el 21 i el 30 de setembre, per celebrar l'esdeveniment. A nivell simbòlic, s'han penjat banderoles commemoratives al Consolat de la Mar (seu del Govern autonòmic) i als edificis de les diferents conselleries i de les institucions que s'han adherit a aquesta celebració (els quatre consells insulars, l'Ajuntament de Palma i la Federació d'Entitats Locals de les Illes Balears). També s'ha sumat a la commemoració la Xarxa Europea per a la Diversitat Lingüística (NPLD).

A més, el 21 de setembre el Consell de Govern aprova una declaració institucional per fer valer la diversitat lingüística i cultural d'Europa i en la qual s'insta a promoure aquesta riquesa, impulsar-la i a protegir-la; i, alhora, amb aquesta declaració es renova el compromís amb la conservació, el manteniment i el foment de la llengua catalana com a patrimoni lingüístic propi. En canvi, en el Parlament, que acull l'acte principal de commemoració del Dia Europeu de les Llengües, no es donen les condicions per acordar un text consensuat de suport a aquesta iniciativa. Tot i la proposta dels grups que donen suport al Govern per a l'aprovació d'una declaració institucional sobre el Dia Europeu de les Llengües, els grups parlamentaris Popular, Ciutadans i VOX-Actua se'n desmarquen.

L'acte central del Dia Europeu de les Llengües se celebra el 24 de setembre a la Sala d'Actes del Parlament, amb la intervenció del doctor Antoni Llabrés Fuster, que pronuncia la conferència "Règim jurídic del plurilingüisme i drets lingüístics".

3 Un estudi revelador sobre l'ús de la llengua catalana a la Universitat de les Illes Balears

El mes d'octubre es fa públic el resultat d'un estudi d'usos lingüístics elaborat per la Universitat de les Illes Balears segons el qual el català es manté en l'Administració universitària, tot i que el castellà és preponderant a les aules de la UIB, tant en la impartició de les assignatures de grau com en la relació entre professors i alumnes. A través d'aquest estudi, es constata que la majoria d'assignatures s'imparteixen en castellà, els professors es dirigeixen majoritàriament en castellà als seus alumnes i, alhora, de forma majoritària, els estudiants utilitzen el castellà en les comunicacions amb els seus professors. També, les preguntes i les respostes en les proves avaluable, així com els treballs de recerca, es presenten de forma predominant en castellà.

L'estudi que presenta la Universitat és el resultat d'una enquesta elaborada l'any 2019 per Política Lingüística de la Universitat, en compliment del Pla de Llengües de la UIB 2017-20. Les conclusions que s'extreuen de l'estudi són sensiblement diferents entre els usos en l'àmbit docent (on predomina el castellà) i en l'esfera administrativa (on majoritàriament s'empra el català).

Així, en l'àmbit docent, el 44% del PDI manifesta que imparteix les classes exclusivament o de manera predominant en castellà, mentre que el 41% diu que fa les classes només o majoritàriament en català. Aquesta proporció es veu lleument modificada respecte a les respostes que han donat els alumnes; en concret, el 54% dels estudiants manifesten que reben les assignatures exclusivament o de forma predominant en castellà, enfront del 35% que les reben només o de forma dominant en llengua catalana. La majoria dels exàmens es formulen (el 49,6%) i es contesten (53,3%) en castellà, i només un 26,4% dels enunciats i el 22,8% de les respostes es fan en català. L'estudi també mostra que, per departaments, hi ha més presència de castellà en els de Medicina i Dret Privat, mentre que en els de Pedagogia i Didàctiques Específiques i Ciències Matemàtiques i Informàtica hi ha major presència de català.

En canvi, l'enquesta posa de manifest que la llengua catalana és majoritària entre el personal d'administració i serveis. D'aquesta manera, el 91,6% dels membres del PAS diu que utilitza aquesta llengua sempre (37%) o freqüentment (54,65%) en les seves comunicacions internes orals. Només un 5,6% utilitza el castellà sempre, el 41% l'utilitza de forma freqüent i el 54,2% ho fa ocasionalment. Per serveis administratius, on s'usa més el català en les comunicacions orals internes i d'atenció al públic és a l'edifici Sa Riera, mentre que el Servei de Relacions Internacionals i els serveis administratius de l'edifici Gaspar Melchor de Jovellanos (seu dels estudis de Dret i Economia) és on més s'usa el castellà.

4 Entrada en funcionament de l'Oficina de Drets Lingüístics a les Illes Balears

Superada amb escreix la previsió de la disposició transitòria única del Decret 89/2019, de 29 de novembre, i després de mesos de preparació, el 4 de desembre (coincidint amb la commemoració del Dia dels Drets Lingüístics al País Valencià) es produeix l'entrada en funcionament de l'Oficina de Drets Lingüístics a les Illes Balears. Orgànicament, l'Oficina és una unitat administrativa amb rang de servei, sota la dependència de la Direcció General de Política Lingüística.

Amb la posada en marxa del nou organisme públic s'articula una via específica –semblant als serveis que ja s'han engegat en altres comunitats amb llengua pròpia cooficial– per defensar els drets que emparen i protegeixen l'ús de les llengües oficials reconegudes per l'Estatut d'autonomia.

Pensem que el marc normatiu ofereix diferents canals al ciutadà per reclamar l'exercici dels seus drets lingüístics, cadascun amb distinta naturalesa i que aporten un diferent nivell d'eficàcia. D'una banda, les queixes o reclamacions de caràcter lingüístic es poden adreçar a la institució del defensor del poble, espanyol o europeu (recordem que les Illes Balears és l'única comunitat autònoma amb llengua pròpia que no compta amb un alt comissionat del Parlament per a la defensa dels drets –també lingüístics– dels ciutadans). Quan els ciutadans es veuen discriminats per no poder emprar la llengua oficial que voldrien hi ha, a més, la via jurisdiccional, a través dels tribunals de justícia, no exempta de problemes (legitimació activa o delimitació de l'objecte del recurs) i no sempre gaire efectiva per defensar els drets lingüístics. Altrament, a través d'entitats privades, com l'Obra Cultural Balear (mitjançant la *Bústia dels Drets Lingüístics*) o la Plataforma per la Llengua (que disposa d'un canal de *Queixes i denúncies*), es mantenen actives vies per formular reclamacions, suggeriments i consultes sobre casos de discriminació lingüística.

Hi ha, també, altres instruments o procediments, a través de la normativa sectorial, que s'han articulats per oferir informació o atendre les queixes o els suggeriments sobre els drets lingüístics. Amb caràcter general, és aplicable la Llei orgànica 4/2001, de 12 de novembre, reguladora del dret de petició, que, tot i el seu caràcter residual, conserva importants virtualitats quan les vies judicials es troben tancades. Igualment, és vigent el Decret 82/2009, de 13 de novembre, pel qual es regula la gestió de les queixes i suggeriments sobre el funcionament dels serveis públics de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears. També s'han establert normativament mecanismes per canalitzar les denúncies o reclamacions de consumidors i usuaris; a títol d'exemple, cal considerar la Llei 7/2014, de 23 de juliol, de protecció de les persones

consumidores i usuàries de les Illes Balears, i el Decret 46/2009, de 10 de juliol, sobre fulls de reclamació o de denúncia en matèria de consum; a més a més, la Llei 8/2012, de 19 de juliol, de turisme de les Illes Balears, preveu un procediment, desplegat mitjançant el Decret 20/2015, de 17 d'abril, per tramitar les queixes i reclamacions en aquest àmbit.

En qualsevol cas, durant la tramitació de la norma que crea l'Oficina ja va quedar clar que no hi ha cap impediment jurídic per articular un servei especialitzat i arbitrar un sistema específic per actuar en situacions de discriminació de la llengua, mitjançant la gestió de les queixes i els suggeriments dels ciutadans relatius als drets lingüístics. Tot això, en concordança amb el mandat constitucional de l'article 3 (relatiu a la promoció de les altres llengües de l'Estat), la prohibició estatutària (art. 4.2 de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears) i legal (art. 2.4 de la Llei de normalització lingüística) de qualsevol tipus de discriminació per motius lingüístics i el principi de promoció de la llengua catalana. Altrament, s'assumeix que amb l'activació d'aquest instrument de protecció dels drets lingüístics no es creen "nous drets ni obligacions correlatives de caràcter lingüístic per als ciutadans, més enllà dels que ja estan fixats en el marc normatiu abans esmentat"¹.

Aquestes premisses són importants per delimitar l'àmbit d'actuació de l'Oficina. De fet, la seva "intervenció" fora de l'àmbit de la pròpia Administració autonòmica –en relació amb les actuacions per part d'altres administracions o de persones físiques o jurídiques privades– se centra en una labor d'intermediació, suport, assessorament i sensibilització. Així, entre les funcions previstes a l'article 3.1 de la norma hi trobam, a títol d'exemple, la recollida i tramitació de queixes, l'atenció a consultes sobre els drets lingüístics i la normativa que els empara, la difusió d'informació sobre la necessitat de garantir els drets lingüístics, o l'impuls de la cooperació i la col·laboració amb altres administracions i organismes i entitats privades.

Sigui com sigui, aquest nou recurs institucional té una especial significació com a garantia de "seguretat lingüística plena", entesa com la lliure tria de la llengua que hom vol emprar i l'exempció de pressions per abandonar l'ús de la seva llengua. A major seguretat lingüística, major benestar per als parlants, que més enllà de l'interès instrumental per emprar la llengua, tenen també un interès expressiu per utilitzar la llengua amb la qual tenen un especial lligam; i, en definitiva, major facilitat de continuïtat de la comunitat lingüística.

5 Avanços en el procés d'elaboració la llei d'educació de Balears. Nous compromisos d'entitats privades en favor de la llengua catalana

Just abans de les festes de Nadal s'ha presentat públicament la versió final de l'Avantprojecte de la primera llei d'educació de Balears². El règim lingüístic del sistema educatiu ha estat un dels temes més controvertits durant aquesta primera fase de debat i discussió de la iniciativa. El conseller d'Educació, sortint al pas de les tensions envers aquesta qüestió, ha assenyalat que "no estam davant una llei lingüística sinó davant d'una llei educativa". Sigui com sigui, a l'Avantprojecte, que parteix del document *Illes per un Pacte* amb les aportacions del Consell Escolar i del Parlament, si han incorporat alguns canvis importants en relació al model lingüístic escolar. En el proemi s'explica que l'objectiu del model lingüístic es garantir que els alumnes puguin utilitzar normalment i correctament les dues llengües oficials al final del període d'escolaritat obligatòria. Altrament, en la part articulada es parteix de "la consideració de la llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, com un instrument de cohesió social en les activitats educatives i complementàries i com a vehicle d'expressió normal en les comunicacions i en l'àmbit administratiu" (art. 133.1.f); es disposa que les condicions d'ús de les llengües als centres educatius han de garantir l'ús de la llengua catalana, com a llengua d'ensenyament i aprenentatge, al menys en la meitat del còmput horari escolar (art. 133.3); a més, es preveu expressament que els centres educatius, per tal que la llengua catalana mantingui la funció de referència i de cohesió social, poden implementar estratègies educatives d'immersió lingüística (art. 134.2). En qualsevol cas, aquest és el redactat de l'Avantprojecte final, que haurà de ser objecte d'informe per part del Consell Escolar de les Illes Balears i del Consell Econòmic i Social.

A final d'any es presenta públicament el "Moviment per a l'Escola en Català a les Illes", integrat per set entitats impulsores. Constatada la situació de regressió en l'ús social del català i dels drets lingüístics dels ciutadans

¹ Dictamen 117/2019 del Consell Consultiu de les Illes Balears.

² [Avantprojecte de la primera llei d'educació de Balears](#)

arreu de tots els territoris insulars, s'impulsa aquest nou moviment per conscienciar la societat illenca de la necessitat d'un canvi urgent que capgiri aquesta situació. Aquest col·lectiu formula, entre altres propostes, una petició al Parlament de les Illes Balears perquè aprovi una llei d'educació que garanteixi, com a mínim, l'ús del català com a llengua d'ensenyament en la meitat de les hores lectives i que impulsi l'ensenyament del català en general. Davant un entorn comunicatiu altament castellanitzat, es demana al Govern de les Illes Balears que engegui les accions per enfortir l'espai comunicatiu en català, amb la reciprocitat de les emissions dels mitjans públics dels territoris de llengua catalana. Es fa una crida al conjunt de la societat illenca davant la pèrdua de consciència lingüística dels parlants, especialment dels que són models lingüístics d'infants i joves.

6 Conflictivitat

En l'àmbit jurisdiccional, destaca la resolució de la controvèrsia sobre els coneixements de la llengua catalana en l'àmbit docent. La Sentència del Tribunal Superior de Justícia (Sala Contenciosa) núm. 326/2020, de 20 de juliol, resol el procediment contra la Resolució de la Conselleria d'Educació i Universitat mitjançant la qual s'acorda deixar de finançar les retribucions i les quotes de la Seguretat Social d'un professor d'un centre concertat. La Conselleria deixà d'abonar la nòmina del docent (i les quotes d'afiliació del treballador a la Seguretat Social corresponents) durant cinc mesos a causa que no va quedar acreditat que el professor en qüestió s'hagués matriculat i realitzat les proves en relació amb el coneixement de llengua catalana.

Val a dir que després de l'aprovació de la Llei 12/2015, de 29 de desembre, de pressuposts generals de la Comunitat Autònoma per a l'any 2016, es va iniciar un procediment de regularització per a docents de l'escola privada concertada que no complissin amb el requisit de capacitació en llengua catalana. L'article 32.c) de la llei esmentada preveia, com a condició indispensable perquè l'Administració abonàs els salaris i les cotitzacions del professorat, que els empleats complissin els requisits establerts en la normativa vigent per exercir la docència.

Tanmateix, hi ha casos excepcionals en què els centres concertats acrediten la impossibilitat de contractar professorat amb tots els requisits. Per això, mitjançant Resolució de 24 de febrer de 2016 comença un procediment de regularització de les titulacions del personal docent dels centres concertats. En concret, s'inicia aquest procés en el nivell de capacitació acadèmica en llengua catalana, per donar compliment a la normativa vigent. A més, la Mesa Sectorial de l'Ensenyament Privat Concertat a les Illes Balears, en sessió de 7 de juny de 2018, acorda prorrogar un any el termini per aconseguir els coneixements de català per als professors que no havien superat el procés de regularització, sempre que es donessin alguna de les circumstàncies següents: edat pròxima a la jubilació; acreditació d'una malaltia que impedis al docent realitzar les proves de nivell C1 de català; o que l'aspirant s'hagués presentat a la prova i hagués aprovat un mínim de blocs de la prova (que eren dos de cinc, segons els criteris de la Mesa Tècnica).

Atès que el professor no complia amb el darrer dels requisits esmentats, l'Administració va deixar de pagar la seva nòmina i les despeses d'afiliació des del 30 d'agost de 2018. Per facilitar la regularització del professorat dels centres concertats es va obrir, encara, una convocatòria extraordinària al mes de gener de 2019, en la qual l'interessat va complir amb els requisits fixats per la Mesa i, a partir de llavors, l'Administració va pagar-li les nòmines i les quotes de la Seguretat Social.

La Sentència de la Sala Contenciosa del Tribunal Superior de Justícia de les Illes Balears confirma que durant els mesos que no tenia la titulació exigida ni tampoc complia amb els requisits establerts per la regularització del professorat (de conformitat amb la normativa i els acords de la Mesa Sectorial i Tècnica), l'Administració no havia de pagar les nòmines i les despeses d'afiliació del docent.

7 Conclusions

Durant el segon semestre de l'any 2020 la crisi sanitària ha continuat monopolitzat el debat institucional i polític a la nostra comunitat autònoma. Però aquesta circumstància no ha aconseguit diluir la tensió que la qüestió lingüística planteja en àmbits tan sensibles com l'educatiu o envers la unitat de la llengua catalana.

Altrament, tot i la pressió política de determinats grups parlamentaris, les formacions que donen suport al Govern autonòmic mantenen el full de ruta fixat en els “Acords de Bellver”, amb l’objectiu de conformar un marc estable i de finançament per a la plena normalització lingüística. En aquest context, són especialment remarcables els avanços en la tutela dels drets lingüístics, mitjançant la posada en marxa de l’Oficina dels Drets Lingüístics.